

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten text in red ink: "Mun Bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

ديايمشالونه

تولونكي: عبدالله نجتاني

د قومونواو قبایلو د چارو وزارت
د نشراتو او فرهنگي چارو ریاست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

www.baachakhan.com

دبابا مشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونكي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزلت زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اړی
کسان په کار دی چه بی غرضه وی. دیانت دار
وی. ایماندار وی او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وی. چه د اړی
کسان په کوم قام کبشی پیدا شی نو د هغوی
په کوبښونو هغه قام کبشی مینه، محبت،
همدردی، وروری او عزیزولی پیدا
شی. هغه قام آبادشی.

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده ی او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

www.baachakhan.com

ز موزون و دنیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم
و ظالمہ خلاصول دی کہ ظالم ز موزور و او مسلمان
عم وی

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتم خدمت ضرورت نشسته

دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان ندی

تول دهنده مخلوق دی، که ہندودی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز دخلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشونو
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پيرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزونو مونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسیدی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دى . څه څه
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جرمنه کمیدی
نیشی .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . څومره چه دا تحریک خوږ شي
هو مره به د خلقو په زړونو کې تبديلی راجي او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کې امن و

امان وى .

۱۰

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیوبل په
غورځولو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدای

کېږي .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجایی چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکیننی پند کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

www.baachakhan.com

حقیقت دادی چہ ن پد مہب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدای مہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وی.
اختلاف را می ته بد خوښه نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلې دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ د اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوی او برباد

شوی دی

www.baachakhan.com

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، ډاکتران، انجینران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

زما خيال و رخ په وړخ د جنکو تعليم او تربيت
طرف ته زياتېږي. وې چې زه دا خبره خپل قوم د
پاره خطرناکه گڼم چې هلکانو له خودې تعليم وگرېږي شي
او جنکي ردي د علم نه محروم پاته شي. چې ددې نتيجه
به دا وي چې زموږ هلکان خو به اول جاهلانو بسخو
سره و دونه نه کوي او که چيري و هم گري نو اکثر بي کور
سمون نه خوري او هميشه به گېښي گش مکش وي. چې
ددې زموږ ملک او قوم ته د يو لوي نقصان
درسيده واندېشه ده

... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه نړوي که نېټه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وی نړوي که نېټه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خور او نښه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایې دی د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونزد پند سونجی او دیری پاک منی سیمت زکی
او وفاداری دبی او دیری حضرت سگاری دبی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ ورسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کولی نہ شی
او پہ ہنومی کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .

یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته داووی: تاله ترکی درجې، فارسي درجې
او نوری بی هم "د ختیله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او د وعده یې راسره وکړه چه زده
کوم به یې. بلکه چه افغانستان ته لستل شو، زه بمبئی ته
دده لیدو ته ورغلم. نوملته یې په رسپتو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه د ر بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده ؟ په دی کنسی علم نشته . ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی . د هر ی ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی ورکرمی ده . پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی ، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

www.baachakhan.com

پندرہویں اور چھٹے جلد کے درمیان
مجموعہ نثری اور نثری نوکری

۲۵

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی .

انقلاب دسری سینی کاردی .

انقلاب علم او پوهه غواړی .

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دمي او د قوم او
ملک پکښې ډير نقصان دى. که چيرې
نن يو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به يې زوى
بادشاه وي، نو شوک ويلي شي چه کوندى به
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چه هر وخت دا خيال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به ليرى کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوسې په لاره کښې
خښه اچوي.

موزبادشاهان جوہول نہ خواہو بادشاہ
مانوتہ موضوعت نشتہ . زموزبہ یو مشرومی او قوم
پہ رایہ اورضا او مشورہ بہ وی . او ہنہ سہری آوی
چہ د قوم خدمتگار وی . دخان ، غریب او میا ملا
فرق نہ وی . بلکہ ہر ہنہ سہری بہ وی چہ ہنہ نیک او
ایماندار او د قوم او ملک خیر خواہ وی . تکلیفونہ او
قربانی او دیر خدمت یی د قام او ملک کبری
وی او چہ ددی مشری اہلیت او پوسہ ہم مکینہ وی
زموزبہ حکومت بہ دجماعت د ضرب تابع وی
جماعت بہ د حکومت تابع نہ وی .

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتونو
د مې . نوموړي يو سړی نه خان کوو. زموږ
په کورنۍ کې داوي چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت په جوړو و چې هغه کښې مساوا
وي او د ټولو خلکو پکښې يوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که سپوره وي په شکر کې به وي. من
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم يوه جرگه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لو دی پویشان وی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**